

porten les armes luentos car lo sol puys les fa flamejar e resplandir, e aquesta aytal resplandor espaventa molt als contraris», Eiximenis (*Regiment*, § 235); també en la *Questa* de Reixac (p. 81) i en Jaume Roig; per la comparació sempiterna de les senyeres amb flames onejants, aplicada sempre a aquelles, ja en Muntaner: «Tant valent català qui de mar hi haurà / que no-us diré gens Càller --- adoncs ¿qual rei poirà / si meseus avantar qu'a ço contrafarà? <llançar-se a oposar-s'hi> / Ai, can veiran en Càller l'estandart qui parà / sus alt en la muntanya, qui tant flamejarà, / tras tota la gran host ---» (*Sermó*, v. 202, Casac. VIII, 15.24); i en escr. Renaix., la bella arrencada: «Vora la mar de Lusitània un dia / los gegantins turons d'Andalusia / veren lluitar dos enemics vaixells: / flameja en l'un bandera genovesa / i --- l lleó de Venècia ab sos cadells» (*Atl.*, v. 4); «en sos ulls flamejava una alegria candorosa tot ensemps que vivíssima», Noller (*Pap.*, 48).

Derivat important, que és comú amb l'oc. *flamejar*, fr. *flamoïer* (ant.); *flamboyer* [S. XII], it. *fiammeggiare* [Dante], rar en cast. *llamear* [S. XIII]. *Flamejant* [Llull]; «brandeja amb mà ferrenya l'espasa flamejanta / que romperà en lo dia darrer lo pern del món, / y, escamarlat damunt la víctima geganta, / peu ençà, peu enllà, l'hi descarrega al front», *Atl.* (122).

Adjectiu immortalitzat per un alt poeta, insigne patriota: «Fou una pàtria, va morir tan bella / que mai ningú no la gosà enterrar: / damunt de cada tomba, un raig d'estrella, / sota de cada estrella, un català; / tan a la vora de la mar dormia / aquella son tan dolça de la mort / que les sirenes dia i nit oia / com li anaven desvetllant el cor; / un dia es féu una claror d'albada / i, del fons de la tomba més glaçada, / fremí una veu novella el cant dels cants: / Foc nou! baixa del Cel i torna a pendre: / ja ha arribat l'hora d'eventar la cendra, / oh pàtria de les tombes flamejants!», Gassol, 1918; *flameig*, *flamejador*, *flamejament*. *Flamissell*, *flamell*, *flamivol*, creacions ocasionals de poetes (bons o mediocres), que omplen un vers, però que potser valia més no recollir en un diccionari de la llengua; *flamella* ni tan sols figura en un text en català. *Flamelló*.

Flamarejar i *flamareig* [Verd., *Atl.*]. *Flamaró* (terme de terrissaire) i d'arts sumptuàries: «el +flamaró que remata la tija central dels ferros del balcó de la nostra casa de Sant Pol», Coromines (en l'inèdit *Llibre de Sant Pol*, 18-II-1928, ms., p. 9), si bé potser valdria més ortografiar *flameró*, com sigui que degué formar-se sobre un quasi-sindònim arquitectònic +*flamer*: «aquest any la novetat de la moda està prop dels peus: hi ha vestit que sembla una catedral gòtica de cap per vall, amb les seves punxes i pinacles i flomers i gargoles i arcs botants», Coromines (*Diaris i Records* II, 25-x-1929).

+*Flamascadora* o +*enflamascador(a)*, antic mot ross. que pogué designar un aparell metàl·lic per socarrimar o torrar (carn?, pa?), sens dubte derivat d'un mot cat. o oc. després perdut, equivalent del tipus fr. ant. i dial. *flammeche*, fr. ant. *falemesche/flalm-*

flamesche [S. XII], vastament estès pels dialectes fr. de l'extrem Nord i de l'Est (sobretot normand, pic., való, lor., frprov.) 'guspira, caliu', i també, sobretot en la variant *flamiche*, pic.-való *flamique* 'galeta o coca cuita al caliu';¹ en català solament ha quedat aquest derivat, en docs. ross. del S. XIV: «tres enflamascadores ferri» a. 1332, «unam flamaschadoram» 1334, «un parell de gravilles, un gasoll, una flamasadora» 1384, «unum enflamascador ferrum» 1389 (*InvLC*, s. v. *flama*, enfl., gasoll). *Flamatera*.

Flambard no és mot català sinó merament francès. *Flàmula* ['bandera', 'bandereta', Lab., 1839; 'mena de roba', id., i BDC IV, 106; nom d'un peix, BDC XI, 501], probt. calc de l'it. *fiàmmola* (que per a 'banderola de nau' ja es troba a Venècia el 1495, veg. Ang. Prati), amb var. *flàmora* [Verdaguer], si bé també tenim cat. *flàmola* el 1467, mall. 1629, -*mora* men. 1785; quant a l'acc. 'lanceta de sagnar' [Lab., 1839] és un mot diferent, manllevat del fr. *flamme* id., que en últim terme resulta d'una contracció semipopular del greco-ll. *phlebotomare* (passant pel b. ll. *fleutomum* i possiblement amb intermediació italiana, veg. Prati, i DCEC, FLEME); *flamulejar*; *aflamorar*.

Aflamar [Llull]: «pus fortment lo bisbe Blanquer na s'escusava e renunciava al papat, los cardenals pus fortment eren enceses e aflamats com lo fessen papa» (*Blanq.*, NCl. II, 136.1); *aflamat* tort. (BDC III, 82); *aflamada*, *aflamador*, *aflamament*.

Aflamat apareix també, modernament, alterat en *ablamat*, en certs parlars i escr. del NE. i de Mall.; n'hi ha exs. en Pous i Pagès i VCatalà (en els quals degueren apendre'l c. 1900 eds. recents de Lab. —no encara Lab. 1888—) Bulbena («socarrar», 1905) i Vogel, i allí el degué veure Tallgren (*Glanures* I, 166-7, 1911); però sobretot el recordem tots de la peça mestra de Ruyra: «el carro anava fent sa via --- la gentil algorfenca s'atreví a descobrir-se de nou --- i em va somriure --- ja no em vaig recordar --- de la meua primera besada ni del penediment --- i un petó, i dos, i tres, expressivament dedicats, seguiren el camí del meu *ablamat* daler. Oh desvari! Oh realitat única!» (*El primer llustre d'amor*, en *La Parada*, O. C., 342, c. 1910-5; altre ex. en el conte *La Parada*, *AlcM.*).

A Mallorca no significa 'cremar lleugerament', com diu Tallgren, sinó 'cremar un cos de manera que no <hi> quedi res que no <es> torni foc': «un tió *ablamat* és quant el foc ja l'ha pres de tot, i ja és tot brasa», AMAlcover (BDLC VII, 1913, 300) (manca DFgra., DAmén., DTarongí); *ablamadís*, *ablamador*, *ablament*; *blamarada* a Llofríu; *blama* 'gran massa de foc' a Artà (*AlcM.*);² mal testificat el mot *esblamar* o -*mar-se*.

Hi ha colpidora coincidència amb el való i lorenès septentrional *blame* «flamme», *blamer* «flamber» que s'estén a tot el quadrilàter Namur-Liège-Metz-Argonne, però manca de documentació antiga i és entement absent a tota la resta de França (FEW III, 601), i que Haust explica per influència del b.-al. mj. i mod. i neerl. mj. *blaken* 'fumejar, llançar fumerades' (FEW III, 601a i b; REW, 3352; Kluge-M., s. v. *bla-*